

Oñatiko ikasleak galdezka:

ZERGATIK DU HIZKUNTZA BATEK BESTE BATEK BAINO BOTERE HANDIAGOA?

Udalak euskalduntzen ari diren arren, udalerrak erdalduntzen ari direla adierazi du UEMA Udalerri Euskaldunen Mankomunitateak. Horren aurrean, herritarren kontzientziazioa eta sentsibilizazioa lantzeko hezkuntza proiektua jarri du martxan UEMA osatzen duten herrietako ikastetxe guztietan. Oñatiko Txantxiku Ikastolan eta Elkar Hezi Ikastetxean izan da ARGIA.

TESTUA ETA ARGAZKIA:

Ainhoa Ortega Bretos

@ob_ainhoa

2015ean ikerketa abiatu zuen UEMAK, udalerri euskaldunetako ikasle eta irakasleek euskararen soziolinguistikaren inguruan duten pertzepzioa ezagutu ahal izateko. Jasotako emaitzekin materiala bildu eta *Arnasguneen hezkuntza proiektua* izeneko egitasmoa jarri du abian. Helburua ondorengoa da: ikasleak hizkuntzen arteko harremanez jabetzea.

Izan ere, UEMAKo teknikariek garrantzitsutzat jo dute ikasleak haur direnetik euskal hiztun gisa ahalduntzea, errealitatearen analisisa egin ahal izateko. Horretarako, soziolinguistika gaiak landu dituzte DBHko eta Batxilergoko ikasleekin. 2017ko urtarrilean eta otsailean izan ziren Oñatiko Elkar Hezi Ikastetxean eta Txantxiku Ikastolan, ordu eta erdiko saio bi talde dinamiken bidez lantzeko.

“Gure hizkuntza gertuko herrietara zabaltzen lagundu beharko genuke”

Hainbat ikasle azaldu dutenez, hasiera batean ez zuten uste ikastaro horrek eraginik eduki zezakeenik haiengan. Gero, ordea, garrantzizko lanketa iruditu zitzaizela esan dute. Itziar Alonso Elkar Heziko ikaslearen hitzetan: “Hasieran

pentsatzen nuen ez genuela behar, guk euskaraz hitz egiten dugulako beti, naturalki. Baina gero konturatu nintzen gu garela arnagune ez diren herriei lagundu behar diegunak euskararen erabilera sustatzen”.

Hizkuntza gutxitua normaltasunez erabiltzeko baldintzetan dauden herriak dira, kasu honetan, arnaguneak. Hortaz leku bateko hizkuntza nagusia euskara denean, toki hori euskaldunontzat arnagunea dela esan genezake. Kontzeptua ez dago zabalduta eta, ondorioz, euskaldunen hizkuntz komunitatearentzat betetzen duten lidergo papera ere ez da ezaguna askotan. Hala ere, euskararen iraupena bermatzeko arnaguneak ezinbestekotzat jo ditu UEMAK. Hori dela eta, euskararen normalizazio prozesuan arnaguneetako herritarren lidergoa kokatzea garrantzitsua dela azaldu du.

Horren harira, Elkar Heziko ikasle den Jon Aranzabalek uste du oñatiarrek “erantzukizun handia” dutela arnagune ez diren herriei euskaraz egiteko joera transmititzeko, “beraiana ere bada euskara, eta hori erakutsi behar diegu”. Antzekoa pentsatzen dute Miren Santos eta Leire Egaña Txantxiku Ikastolako

ikasleek: “Arnaguneetan bizi garenok paper garrantzitsua jokatzeko dugu euskararen sustapenean. Gure hizkuntza gertuko herrietara zabaltzen lagundu beharko genuke”. Izan ere, herritik irteerakoan gaztelaniaz hitz egiten dutela esan dute hainbat ikasle, bestela ulertuko ez dituztela uste dutelako.

“Erdaraz ikusi behar ditugu telesailak, ez daukagulako beste aukerarik”

Ikastaroan landutako jarduera bakoitza hausnarketa labur bat egitera bideratuta egon da. UEMAK azaldu duenez, ikasle bakoitzak bere ibilbidea, hausnarketa edo iritziak emateko bidea lantzen du proiektuak.

Jordi Sanchez Elkar Heziko ikasleak, esaterako, katalanaren egoerarekin alderatu du euskararena: “Katalanaren erabilera samurragoa da, bertakoek gehiago zaintzen dute hizkuntza, instituzioetatik ere bultzatzen delako. Hemen jendea eroso bizi da gaztelaniaz. Zertarako ikasiko dute euskaraz gaztelaniaz bizitzeko arazorik ez badute?”.

Euskara teknologia eta berrikuntzeara egokitzea oso garrantzitsua dela ere aipatu dute hainbat ikasle, horiek

erdaraz kontsumitzeak “eragin handia” duelako haiengan. Txantxiku Ikastolako Danel Iñurrategiren ustez, oraindik ez dago gazteentzako “kalitatezko programaziorik euskaraz”: “Askotan erdaraz ikusi behar ditugu telesail eta programak, ez daukagulako beste aukerarik, eta horrek ere bere ondorioak ditu, batez ere gazteenengan”.

Literaturaz ere aritu da Elkar Heziko Oihana Urzelai: “Euskal idazle batzuek pentsa dezakete gaztelaniaz idazten badute salmenta handiagoak izango dituztela. Baina gehiago hurbilduko dira bere publikora euskaraz idazten badute”. Izan ere, azaldu du euskara ez dela besterik gabe hizkuntza bat, “euskara kultura da, gure kultura, eta zabaldu beharra dugu, bestela gure euskaldun izate hori galduko dugulako”.

“Inkontzienteki egiten dugun horrek balore handia du”

Ikastaroa praktikan jarri aurretik, hainbat behar identifikatu zuen UEMAK. Besteak beste, azaldu zuen testuinguru eleanitzean bizi diren ikasleek ez dutela euskararen normalizazio prozesua modu sakonean barneratuta: galera

Argazkian Oñatiko Txantxiku Ikastolako ikasleak. Haien herria UEMAKo kide da eta ikasleek aitortzen dute berez ateratzen zaiela euskaraz aritzea. Euskal hitzun izateaz jabetzeko ikastaroa jaso zuten urte hasieran eta artikulu honetan haien gogoetak azaldu dizkigute.

prozesua, berreskuratzeko beharra, hizkuntza hautuak kontzienteki egin beharra, eta abar.

Hori dela eta, ikasleek euren hizkuntza praktikei buruz hausnartzea beharrezkoa dela ikusi zuten. Eta ikastaroaren bidez, euskararen egoeraren aurrean erantzuteko beharra dagoela ikusarazi nahi izan diete ikasleei.

Horietako gehienek adierazi dute Oñatin euskaraz hitz egitea naturalki ateratzen zaien zerbait dela, eta ez zekitelako zer nolako garrantzia duen. Horrela azaldu du Elkar Heziko Ione Urbinak: “Ikastaroak balio izan dit euskarak bizi duen egoeraz jabetzeko, azken batean, guk inkontzienteki egiten dugun horrek balore handia du”.

Horren harira, herritik irtendakoan gaztelaniaz hitz egiteko duten ohitura aldatu behar dutela esan dute askok, eta egunerokotasunean euskaraz hitz egiten

ez dutenei lagundu. Txantxiku Ikastolako Aritz Agirreren hitzetan: “Uste baino inportanteagoa da besteak euskaraz hitz egiten laguntzea. Oñatin euskararen egoera ona den arren, zenbait lekutan oso kaxkarra da. Gure herrian ere horrela amai genezake? Ez gara jabetzen gertatzen ari denaz eta eduki ditzakeen ondorioez. Erdarak botere handia du”.

“Botere” horren inguruan mintzatu dira ikasleak. Gaztelaniak indar handia duela eta euskara jan egiten duela aipatu dute batzuek. Beste hainbat galdezka aritu dira: “Zergatik du hizkuntza batek beste batek baino botere handiagoa? Nork ematen dio horrenbesteko indarra gaztelaniari, ingelesari edota frantsesari? Zergatik iruditzen zaigu euskara beste hizkuntza batzuk baino ahulagoa dela?”.

Galdera horiei erantzuna bilatzeko asmoz, horrela azaldu du Elkar Heziko Marina Elorzak: “Joera handia dugu pentsatzeko euskara hizkuntza txikia edo ahula dela. Baina ez da horrela. Ikastaro honetan ikasi dudana gauzarik garrantzitsuenetariko bat da, euskara ez dela ahula berez, ahulduta dagoela zenbait tokitan, eta gure esku dagoela indartzea”. ■